NƏĞMƏ QIRĞINI İLİ

ONBİRLİK ÜSTÜNDƏ

O mənim bacımdı, mən ona qardaş,
Onu əzizləyib saxlayaram mən.
Axar gözlərimdən on bir damcı yaş,
Onbirlik üstündə ağlayaram mən.

Qıymaram, qoymaram əyilə, sına,
Onu qoruyaram son nəfəsəcən.
Dilimin ucunda haqq qapısına
Gedən son misraya, axır sözəcən.

Gəlir təzə şeir, hecasız şeir,
O "gül"süz.
"bülbül"süz,
"hicran"sız şeir.
Onun əllərində dünya oyuncaq,
Çayları dolayıb ayaqlarına.
Mənim onbirliyim ürkək, utancaq,
Eşidir, inanmır qulaqlarına.

Varaqlar qorxudan ağarır belə,
Elə bil

qar örtür
əkin yerini.
Görən misralarmı dağılır belə,
Yoxsa ki, bacımın hörüklərimi?!

Əgər ölürsənsə -
gücsüzəm demək,
Verimmi ömrümü sənin yolunda?!
Mənim onbirliyim
nəhəng balıqtək
Çırpınır, can verir əsrin torunda.

Baxıram, qorxuram özüm-özümdən,
Bu tora gör kimlər düşüb qalacaq;
Xırdalar keçəcək torun gözündən,
Vurğun ilişəcək,
Müşfiq qalacaq.

İsitməz külümü nə od, nə atəş,
Dərdimi gizlində saxlayaram mən.
Axar gözlərimdən on bir damcı yaş,
Onbirlik üstündə ağlayaram mən...

1965

BİR DURNA OXUYUR

Bulaşıb dimdiyi nəğməylə, qanla,
Ayrılır Allahın verdiyi canla,
Bir durna oxuyur -
nə deyir görən?
Gileydən yoğrulub nəğməsi, sözü:
"Bir durna teliyçin
durna öldürən
İgid Eyvazım da küsdürüb bizi.
Yeddi min ox atdı
yeddi min dəli,
Hər oxun ağrısı, əzabı qaldı.
O şiş papaqlarda
durnanın teli,
Şişlərdə durnanın kababı qaldı.
Bu dərdə söz qoşdu əli sazlılar,
Silib gözlərini biləkləriylə -
Uçan durnalara
şeir yazdılar
Ölən durnaların
lələkləriylə..."

Titrəyir bir sazın qırılan simi,
Bir durna oxuyur -
can verir, nədi?!

Hecası pozulan misralar kimi
Durna qatarları uzanıb gedir.
Gedir -
arxasınca yerə qar düşür,
Düşür -
dünyamıza soyuqlar düşür.

Düşür şerimə də bu qışın qarı,
Misralar sığınır biri-birinə.
Köçür şerimizin durna qatarı
Vidadi şerinə, Vaqif şerinə.
Köçür -
arxasınca yerə qar düşür,
Düşür -
şerimizə soyuqlar düşür...

1965

GÜNAH İÇİNDƏ

Sergey Yesenina

Bükülüb kəfəntək ağ varaqlara,
Tabuttək qapqara kitab içində;
Bütün şeirlərim qan içindədi,
Bütün şeirlərim günah içində.

Dünya qaranlıqdı, hava ayazdı,
Mən bura gəlmirdim, yolumu azdım,
İlahi, öləndə sən məni basdır
Bir isti, işıqlı çıraq içində.

Getdi, daha dost da, tanış da getdi,
Ən son papiros da alışdı-getdi,
Ruhum tüstüsünə qarışdı-getdi,
Ürəyim boğuldu araq içində.

Bu gecə dünyanın canı çıxacaq,
Göydən ulduzların qanı axacaq,
Qorxuram ölmüşəm... gözlərim ancaq
Hələ də boylanır maraq içində...

1965

QARA ƏL

Qara əl -
arxamca uzanan kölgə,
Ondan nə ayrılmaq, nə qopmaq olur.
Qara əl şairlə doğulur bəlkə,
Bəlkə də, şairdən qabaq doğulur.

Şair doğulanda gəlir qara əl,
Dayanır şairin başı ucunda.
Bəlkə mamaçadan,
anadan əvvəl
Qara əl şairi tutur ovcunda.

O sıxır ovcunda
şairi bərk-bərk,
Çırpınır ovcunda şair balıqtək.
O sıxır şairi,
daşa döndərir,
Sıxır dərdini də, qorxusunu da.
Qara əl inanmır,
adam göndərir
Gecələr şairin yuxusuna da.

O sıxır şairi,
suya döndərir;
Su axır şairin bəbəklərindən,

Su axır boynundan,
kürəklərindən,
Su axır -
şairin saçından daşır,
Şair -
qara əlin ovcundan daşır,
Qarışır çaylara, sellərə şair,
Qarışır aylara, illərə şair...

...Bəlkə də, şairi öldürməzdi heç
Nə düşmən qarğışı,
nə dost çəpiyi.
Qara əl şairi itələyir:
- Keç!..
Sonra da, ardınca çəkir tətiyi.

Şair uzananda yaralı, xəstə,
Canında rahatlıq duyur qara əl.
Sonra da, şairin qəbrinin üstə
Birinci gülləri qoyur qara əl...

1966

NƏĞMƏ QIRĞINI İLİ

Federiko Qarsia Lorkaya

Kimin xatırındadı
nəğmə qırğını ili?
Nəğmələri öldürürdülər.
Nəğmələr
şairlərin qapısını
döyürdülər:
- Açın!
Gizlənək...
Qapını açan oldu,
Nəğməsiylə bir vuruldu
qapısı ağzında.
Kimisi də bağladı
qapını bərk-bərk,
Otağın bir küncünə
qısılıb gizlənərək.
Nəğməsi öldürüldü
qapısı ağzında,
Beş cüt qanlı barmağın
izi qaldı qapısında.

Nəğmələri dəfn etmədilər.
Qarğalar dimdiklədi
ölü nəğmələri.

Və... sayı artdı bülbüllərin.
Nə bir səs, nə həmirti...
Boğazından asılmış
gitaralar
küləkdə yellənirdi.
Sonra bir qoca gəzdi
dünyanın
qanlı torpaqlarını,
Örtdü ölü nəğmələrin
açıq göz qapaqlarını...

Kimin xatırındadı
nəğmə qırğını ili?!
Təzə-təzə vərəqlərə sarındı
nəğmələrin köhnə yaraları,
Bağrımıza basmışıq sınıq gitaraları;
torpaq ətri qoxuyuruq.
Nəğmə qırğınında ölən
nəğmələri oxuyuruq...

1967

***

Bir nəğmə toxumu basdırdım yerə,
    becərdim,
        cücərdi,
            ucaldı nəğməm,
Qalxdı qol-budaqlı bir ağac kimi.
O ağacın kölgəsində uzandım.
    yatdım, getdim yuxuya.

Bir toxum da basdırdılar sağımda,
    solumda da basdırdılar birini.
Oyandım,
    böyrümdə bir meşə gördüm;
Nəğmələrin kölgəsində
        şairlər yatmışdılar.
Yenə yatdım,
    yenə getdim yuxuya...

Sancıldı yuxuma balta səsləri,
    doğrandı, doğrandı, doğrandı yuxum,
    qıvrıldı, qovruldu, bağlandı yuxum.
Bağlandı -
        yuxumun qaldım içində.

...Gözümü açanda meşə yoxuydu,
kötük-kötük qaralırdı
nəğmələr.
Şairlər oturmuşdular
kötüklərin üstündə.
Mən də qalxdım,
nəğmənin kötüyündə oturdum.
Oturduq eləcə,
susduq eləcə...

...Yoldan keçən,
dindirmə,
qan ağlarıq!..

1968

İLXILAR

İlxılar keçdi, ilxılar;
madyanları, qulunları,
qamçıya qul olanları.
Tapdaladılar, keçdilər
İncilləri, Quranları.

At belində çapanların
əllərində qılıncları.
At belində qırardılar
bellərindən quluncları.

İlxılar keçdi, ilxılar;
oddan, alovdan, tüstüdən.
İlxılar keçdi, ilxılar;
illər, nəğmələr üstündən.
O illərin üzü ləkə,
Nəğmələrin üzü ləkə
nal izindən, nal izindən.

Göydə günəş batanacan
ilxılar keçdi, ilxılar.
Biz bu çölə çatanacan
ilxılar keçdi, ilxılar.

Yaxşı ki, keçdi ilxılar...
...Görən yenəmi ilxı var?!

1968

QARĞIŞ

Lap beşikdə, bələkdə
Eşitdik bu qarğışı:
"Gəzməyə qürbət ölkə,
Ölməyə vətən yaxşı...".

Bir qürbət ölkə gəzmək
Düşmədi payımıza.
Bu vətəni kəfəntək
Ölçdülər boyumuza.

Qayçıtək Arazı da
Aralığa atdılar.
Bu kəfəni bir az da
Kəsdilər, qısaltdılar.

Kimin əli çıxdısa,
Kimin dili çıxdısa
bu kəfənin altından,
Əlini də kəsdilər
Dilini də kəsdilər
bu vətənin adından.

...Bu kəfəni bir aç-bax;
hələ diriyik, Allah!

Bu kəfəndən ağappaq
bizə köynək tik, Allah!

Biz də bəndənik axı,
Bizə nə dərd, nə qəm ver.
Ölməyə yox, ilahi,
Yaşamağa vətən ver!..

1966

NƏ VARLIDI BU TORPAQ

Nə varlıdı bu torpaq;
Burda quş dimdiyindən
Yerə düşən dən - bitir.
Hər şeydən yaxşı ancaq
Bu torpaqda qəm bitir.

Qəm bitir bu torpağın
Daşında, qayasında.
Buludundan qəm yağır,
Dərd çıxır quyusundan.

Yoxlasan, burda hərə
Bir dərd ilə xəstədi.
Burda körpələr belə
Dərd çəkməyə ustadı.

Bizi yaxşı tanıyır
Bu dünyanın dərdləri.
Bizi deyib gəlirlər
Adlayıb sərhədləri.

Burda dərdlər kef çəkir,
Hamısı dipdiridi.

Bura bütün dərdlərin
Sığınacaq yeridi.

...Nə varlıdı bu torpaq,
Bir əkirsən - dörd bitir.
Hər şeydən yaxşı ancaq
Bu torpaqda dərd bitir.

1966

***

Torpaq örtdü hər şeyi;
yollar, izlər örtüldü.
Axtarıb-axtarıb tapammadığım,
Tapanda doyunca öpəmmədiyim
ala gözlər, qara gözlər örtüldü.
Şairlərin neçəsini azdırıb,
Cavanını, qocasını azdırıb,
dünyada tək mənim şair bəxtimə
düşən sözlər örtüldü, -
torpaq örtdü hər şeyi.

Bu nə torpaqdı, Allah?!
Ürəyimin başından
qabardı-qalxdı, Allah.
Bir ah çəkdim, ahımdan səpələndi,
qəbir kimi təpələndi üstümdə.
Uddu, uddu, uddu bu torpaq məni;
Nə vətəndə, nə qürbətdə,
Nə şəhərdə, nə kənddə,
Uzaqda yox, yaxında, lap yaxında,
Ürəyimin torpAHında
basdırdı Allah məni, -
Torpaq... torpaq... torpaq örtdü hər şeyi...

1970

TORPAQ

Torpaq yuxudan yumşaq,
göy üzü gözdən duru.
Bu torpaqla göyün arasında
ölməklə necəsən
bu gecə yarısında?!

Torpaq elə yumşaqdı ki,
adam öləndə belə
Yıxılıb
öz kobud bədəniylə
bu torpağı ağrıtmağa utanır.

Torpaq yuxudan yumşaq...
Kimin yuxusundan, atam?!
Sənimmi?
Mənimmi?
Bizim yuxumuza yıxılan adam
parçalanar
parça-parça.

Torpaq yuxudan yumşaq...
Elə yumşaqdı ki,
bizdən sonra yüz il də
saxlar ləpirlərimizi.

Yurdsuz pişiklər gecələyər
    ləpirlərimizdə.
Sonra torpaq daşlaşar,
    daşlaşar ləpirlərimiz,
        daşlaşar pişiklər...

...Və yüz il sonra bir adam
    əyilib bir daş qaldırar
        ləpirimizdən,
            bir itə atmaq istər -
Və əlində qorxudan
        miyoldayar daş...

1970

AĞ YELKƏNLİ GƏMİLƏR

Sulara atılan daş kimi, atam,
batıram şəhərin dibinə mən də.
Qumlarda çırpınan
bir cüt balıqtək
Çırpınır gözlərim hər səhər-axşam
bu ipək pəncərə pərdələrində.
...Və bir qarış o yana
sürüşkən pəncərə şüşələrində
üzür, ağ yelkənli gəmilər üzür.

Ağ yelkənli gəmilərə
yetişməz əlim,
Mənə kəndir sallamazlar
gəmilərin divarlarından.
Ağ yelkənli gəmilərin
əzib keçdiyi
Ölü balıqlar üzür damarlarımda...

1967

DƏNİZ NAĞILI

Balıqların donuq bəbəklərində
sızlar ulduzların yuxusuzluğu.
Bəlkə də, göylərin ətəklərində
Tanrı özü əkib bu ulduzluğu.

Dəniz göyə baxar div iştahıyla,
dəniz dalğa-dalğa göyə yeriklər.
Balıqlar dırmaşıb ay işığıyla,
göydə ulduzları dənləyəcəklər.

Gecənin qəribə qəribliyində
dənizə göylərdən balıqlar düşər.
Sonsuz üfüqlərin göy ipliyindən
xırdaca-xırdaca yumaqlar düşər.
Bir qoca kapitan baxar qayadan,
dəniz -
gəmilərsiz
boş nənni kimi.
Dənizsiz darıxar qoca kapitan,
səsini itirən müğənni kimi.

Sahil qumlarının ləpir ümidi
verilər dalğalar ixtiyarına.
Bir tənha gəminin bir tənha fiti
çırpılar qağayı qanadlarına.

Qoca kapitanın son nəfəsiylə
ağrısı-acısı canından çıxar.
Balıqlar oxuyar titrək səsiylə,
sudan yarıbalıq xanımlar çıxar.

Uzadar əlini dəniz qızına...
Donuq bəbəkləri şüşələnəndə -
Birdən
gözlərində bir dəniz sınar,
Sınar xəstaxana şüşələrində...

1967

***

Balıqçı süfrəsində,
Boşqabların içindəki
balıqların gözündə
dəniz ağlayır.
Una bulaşıb dəniz,
Yağ içində qızardıblar
dənizi.

Zənbildən
çiy balıqların
gözündəki çiy dəniz
Heyrətlə baxır
boşqabların içindəki
bişmiş dənizə.
Pəncərə önündəki
akvariumun içində,
Yosun barmaqlıqların
arxasından
zolaq-zolaq balıqlar
Heyrətlə baxır
boşqabların içindəki
bişmiş dənizə.
Əgər dəniz bu isə...
Əgər dənizin sonu
sapılcada bitirsə...
Yaşasın akvarium!..

1967

ÖLÜ DƏNİZ

İlahi, bu yuxu nə pis yuxuydu,
Gecə yuxumuza girmişdi dəniz.
...Yüyürdük sahilə -
dəniz yoxuydu,
Biz gəlib çatınca ölmüşdü dəniz.

Dəniz qurumuşdu göz yaşı kimi,
Nə suyu qalmışdı, nə balıqları.
O ölən dənizin
baş daşı kimi
Dikəlib qalxırdı qayalıqları.

Hər qaya dibində
bir su pərisi, -
Pərilər yas tutub ağlaşırdılar.
Axtara-axtara itən dənizi
Göydə qağayılar çığrışırdılar.

Əliboş qalmışdı balıqçılar da,
Neçə tordan çıxıb qaçmışdı dəniz.
Görəsən yerəmi batmışdı dəniz?
Görəsən göyəmi uçmuşdu dəniz?

Hər tərəf qum idi; qupquru, dən-dən, -
səhraya dönmüşdü bu dəniz daha.
...Birdən balıqçılar qopdu yerindən,
cumdu pərilərdən acıq çıxmağa.

Bütün əldən çıxmış o balıqların,
Bütün olmuşların, olacaqların,
bütün bədbaxtların acığını da.
Evdə yol gözləyən ac uşaqların,
kifir arvadların acığını da.

Pərilər qışqırıb haray çəkirdi,
Yetişə bilmirdi haraya quşlar.
Havada çırpınıb lələk tökürdü,
Çırpırdı özünü qayaya quşlar.

Hər qaya dibində
bir su pərisi:
- İlahi, - deyirdi, - hardasan, harda?!
Sonra pərilərin kəsildi səsi,
Sonra çıxıb getdi balıqçılar da.

O ölən dənizdən
axı nə qaldı?
Qum örtdü, gizlətdi son ləpirləri.
Qum üstə bir ölü qağayılardı,
Bir də ki, zorlanmış su pəriləri...

1970

***

Qılçığını təmizləyə-təmizləyə
yedik, yedik bu balığı.
Ağzı sulana-sulana
pişik baxdı qıraqdan.
Süfrəmizdə
bir qalaq qılçıq qaldı
haçansa sağ balıqdan.
İndi budu -
o qılçıqlar
tikan-tikan dikəlir.

Bu balığın
nəyinə lazımdı axı
Ömrü boyu canında
gəzdirdiyi o tikanlar,
hansı gününə lazımdı?
Sağlığına,
yoxsa ki, ölümünə lazımdı?
Bu balıqlar
niyə belə yazıqdı,
Görən niyə
balıqların
tikanı üzdə deyil,
Niyə axı
kirpi deyil balıqlar?!..

1970

DƏNİZƏ QAR YAĞIR

Dənizə qar yağır.
Qar yağır
qayıqlara,
qayalıqlara.
Şaxta baba, nə olar,
bir dəfə də dənizə gir,
hədiyyə apar
balaca balıqlara.

Dənizə qar yağır.
Amerika kosmonavtları kimi
suya enir
qar dənələri.
Mister Heminquey,
qocanı
dənizə buraxmayın,
dənizə qar yağır.

Dənizə qar yağır.
Köhnə gəmilərə bənzərəm,
köhnə, yorğun gəmilərə.
Dalıqatlı uzanmışam
sahildə,
gözlərimə qar yağır.

Qışı limanda qalacaq gəmilər,
Mehmanxana olacaq gəmilər.
Bu gecə səhərəcən
limandakı bir gəmidə
yatmaq istəyirəm mən, -
evim olsa da...

Dənizə qar yağır;
ağappaq, yupyumşaq.
Çal gəminin fitini, kapitan!
Sahilə çıxsın
bir dəstə balıq,
bir dəstə uşaq.
Qartopu oynayaq...

1968

"NAZİM HİKMƏT" GƏMİSİ

Bu nəğmə
göz yaşından
islanmır.
Salam, İstambul, İstambul...

Səsləndi
"Nazim Hikmət" gəmisinin
fiti
Oyatdı yuxudan
limanda yatan
sərsəri iti.
Oyandı
yük daşıyan hamballarn gözündə
pulqazanmaq ümidi.
İstambulun ümidi
Nazimədir yenə də,
hey gidi dünya, gidi...

Bura İstambuldu, Lidiya İvanovna.
Çıxaq
xatirə ovuna.
Bazarlarda qovuna bax,
qovuna...
Yəqin rast gələcəyik

Nazimin
alverçi qohumuna.
Nəyi olmasa da istambullunun,
var yaxşıca bığ eşməyi.
Yaxşı görmürsünüz, doktor,
çıxarın çeşməyi.

Bura İstambuldu,
seyr et, gözüm.
Ayaqlarım gəzin, gəzin.
Məsçid minarəsindən
boylanır Nazim:
"Gəzin, quzum, İstambulu,
Ürəyimdə
iki İstambul da var
bundan savayı;
Bir xatirə İstambulu,
bir arzu İstambulu.

Bu gəmi mənim evimdi,
Evimi gördüm, sevindim.
Bu gəmidə yer verin
İstambul yurdsuzlarına,
avaralarına.
Bir sevincək sərxoşun
divara çırpdığı qədəh kimi
Çırpacam ürəyimi
bu gəminin divarlarına.

Osman oğlu Haşım, qardaşım!
Siz burda nə axtarırsınız?

Belə arıq, belə cılız.
Kapitan, ona yük verməyin!
Yıxılıb ölə bilər.
...Bir dəfə də yıxılıb ölmüşdü".

...İstambula duman çökür.
Bir gəmi ayrılır
sahildən.
Nazim qalır limanda,
Nazim itir dumanda.
Bu gəmi
göz yaşından
islanmır,
Əlvida, İstambul, İstambul...

1968

QARANLIQ

***

Bu nəhəng qaranlığın
ən uzaq bir küncünə
bir parça işıq düşür.
Qaranlıqda
vargəl eləyən adam
o işığı tutub gedir, -
amma gedib çatmadan
yenə dönür arxaya.
Gedir, gedir, yenə gedir
qaranlığın içiylə,
Amma peysəriylə, kürəyiylə, çiyniylə
duyur, duyur arxadakı o bir parça işığı,
O işığa
arxayın olub gedir, -
gedir, gedir, yenə dönür arxaya...

...Gözləri yumulur daha,
onu ev-eşik çəkir,
isti yorğan-döşək çəkir.
Axı niyə dönüb getmir evinə?
O işıqmı
bu adama keşik çəkir görəsən,
Bu adammı
o işığa keşik çəkir?!..

1970

***

Təkcə gücsüzlüyündən
yıxılmır, atam balası,
Arabir gücündən yıxılır adam.
Başını dik tutub gəzdiyi yerdə
içindən yıxılır adam.
İllər boyu neçə dərdə
dözüb dayanır,
Qəfil sevincindən yıxılır adam.

Dünya qaçır ayağının altından -
yıxılmır,
Bu dünyanın ən dəlisov atından
yıxılmır,
Amma bir kəpənəyin qanadından,
bir otun ucundan yıxılır adam.

...Gülmə hər yıxılana,
atam balası, gülmə, -
Elə bilmə
bu dünyada təkcə gücsüzlüyündən
ya da ki, acından yıxılır adam...

1970

***

Necə hündür olur-olsun,
bu dünyada üstündən
heç olmasa bircə kərə
heç olmasa bircə pişik keçməyən
hasar yoxdu.
Bütün hasarlardan keçir pişiklər,
bu dünyada heç kəs bilmir
pişiklərin bildiyini...

...Hasarı hündür, qapısı hündür,
Bu həyət kimindir? Bu ev kimindir?
Görən kim yaşayır bu dar dalanda?
Görən nə var bu hasarın dalında?!
Öz gözümlə gördüm indi
bir pişiyin adam kimi çığırıb
bu hasardan yıxılıb öldüyünü...

1968

***

Nə çöldə, nə meşədə, -
Adam ən çox evində-eşiyində,
özü-özündə itir.
Bir körpə beşiyində,
bir qadın sevgisində itir.
Yumub-açınca gözünü, -
özünü sevgiyə xərcləyir adam.

...Amma, atam,
hirsi, qəzəbi, kini
Yumruq kimi sıxır, sıxır adamı -
Və bir ovuc qum kimi
sıxıla-sıxıla bərkiyir adam.

...Amma, atam,
yenə, yenə su təki
Axtarıb yol tapır adama sevgi;
oyur, oyur, yeyir, yeyir adamı.
Nə adam?
Adam hanı?
O "adam" dediyin budumu, atam?
Bir damla sudumu adam?!..

1970

SƏMA MİLYONÇUSU

Ürəyim həmişə əyində gəzən
Nimdaş paltar kimi süzülüb tamam.
Bu axşam
ulduzlu göylərdən kəsib,
Sökülən qəlbimi yamayacağam.

Qəlbim böyüyəcək azadlıq kimi,
Sönmüş ümidləri səsləyəcəyəm.
Ayı da bir gümüş manatlıq kimi
Göydən cibxərcliyi istəyəcəyəm.

Mənimçün bəzənib vitrinlər axı:
- Bunu istəyirəm...
Yox, bundan çəkin!..
Sonra uzadaram ay manatlığı,
Bu ay manatlığı kim xırdalar, kim?!

Səhər radiolar verər səs-səsə,
Qəzetlər danışar -
(nə gop, nə hiylə):
"Dünyada qəribə bir adam gəzir,
Öz ay manatıyla,
səma cibiylə".

Sonra əzizləyər yuxular məni,
Heç kəs
yuxularda dəyməz kefimə.
Təkcə kosmonavtlar qorxudar məni,
Birdən kosmonovtlar girər cibimə.

...Ürəyim həmişə əyində gəzən
Nimdaş paltar kimi süzülüb tamam.
Bu axşam
ulduzlu göylərdən kəsib,
Sökülən qəlbimi yamayacağam.

1967

BİR YAĞIŞLI NƏĞMƏ

Ürəyim incələr yağış yağanda,
Yadıma doğmalar, əzizlər gələr.
Nədənsə gecələr yağış yağanda
Yuxuma dəryalar, dənizlər gələr.

Gecə yağış yağar -
min səs, min səda,
Tikanlı nəğmələr dinləyər gecə.
İynələr sancılan,
iynələr batan
Zənci bədənitək inləyər gecə.

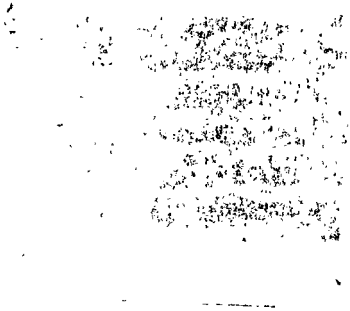
Gecə yağış yağar -
qəmlə köklənən
Bir şair qəlbini əzizləməkçin.
Gecə yağış yağar -
gündüz çirklənən
Günahkar dünyanı təmizləməkçin.

Səma sahibkarı kövrələr yenə,
Açar sandıqları, dəfinələri.
Gecə yağış yağar -
yağar şerimə,
Yuyar hecaları, qafiyələri.

Gözlərim yorulub yorğun ay kimi,
Söndürüb işığı
yatacağam mən.
İndi otağımı kəlağay kimi
Gecənin çiyninə atacağam mən.
İndi otağıma dolacaq gecə,
Gecəni yanımda qalacaq gecə,
Səhər açılanda mənim evimdən
Qupquru çıxacaq
bir otaq gecə...

1967

SƏTTAR BƏHLULZADƏNİN BARMAQLARI

Yadından çıxıb
qalacaq barmaqları
bir papiros qutusunda.
Bir divar uçuğunda
qalacaq barmaqları.
Barmaqlarını tapa bilməyəcək
şəkil çəkmək istəyəndə, -
axtaracaq otaqları...

...Bayırdan
pəncərəni döyəcək barmaqları,
çağıracaq onu küçəyə.
Barmaqlarının dalınca düşəcək:
- Dayanın, barmaqlarım!..
Saçlarımı darayın, barmaqlarım...

Çeçələ barmaq
ayaqdan iti,
Baş barmaq
ayaqdan ağır.
Orta barmaq söz eşitməz,
ha ki çağırırsan, çağır.
Şəhadət barmağı baş alıb gedər,

aparar ardınca qardaşlarını.
Adsız barmaq
hayandasa ayrılacaq onlardan,
Siləcək
bir qızın göz yaşlarını.

O qaçdıqca
qaçacaq barmaqları,
Küçələri dolaşacaq barmaqları.
Barmaqlarına
çata bilməyəcək,
Gecəni səhərəcən
yata bilməyəcək...

...Və xəbər tuta bilməyəcək
səhərəcən
külqabıda tüstülənən
barmaqlarından...

1968

XATİRƏ KAFESİNDƏ

Qaranlıq
ayağını
qoydu pilləkanlara.
Gecə
qara qəhvə kimi
töküldü
otaq - stəkanlara.
Bir xatirə kafesi
tikildi
bu gün tək olanlara.
- Bir cüt qənd-ulduz
salıb
qarışdırın gecəni
xatirə qaşığıyla.
Köhnə xatirə
köhnə şərabtək
Bir qurtum içsən
sərxoş edəcək.
- Ey...
məni də buraxın
xatirə kafesinə!
Xatirə sərxoşları,
yanınızda yer verin
xatirə keflisinə.
Nə desəniz edərəm,

nə yesəniz alaram.
Sizinçün rəqs edərəm,
tar, kamança çalaram.

Sonra...
yola salaram
sərxoş qonaqları
gecənin yarısında.
Lümlüt soyundurub
çimizdirərəm ürəyimi, -
ərköyün uşaq kimi
əl-qol atıb oynasa da,
Dağıtsa da üstümə
xatirə köpüyünü.

Tərtəmiz olacaq
çimməndən sonra,
Elə ayaq üstəcə
yuxulayacaq ürəyim -
Xatirə kafesinin
balaca sahibkarı...

1968

MƏNİM TELEFONUM

Tünelə yeriyən bir qatar kimi
Yeriyib girərəm
bu tənhalığa.
Gizlicə-gizlicə gəlib arxadan
uşaq əlləritək
yumşaq bir yuxu
örtər gözlərimi,
yataram daha...

Yuxu dənizində yatar ev-eşik...
Avar - çəngəl-çıçaq...
qayıq - qabqacaq...
Mənim telefonum -
qara bir pişik,
Mənim telefonum
ölü bir pişik,
Sənin bircə dənə zənginə bənddir,
Atılıb üstümə
cırmaqlayacaq.

1968

SƏS HAQQINDA LƏTİFƏ

Bu gün şəhərimiz səssiz kinoydu.
Nəhəng maqnitafona
yığıb səsləri
sallamışdıq dənizə.
Dözə bilmədilər
balıqlar ancaq,
Üzə-üzə
sahilə atdılar maqnitafonu.
Səslər qayıtdılar
şəhərimizə.

Bir maşın fiti
küçələrdən keçə-keçə,
Çığıra-çığıra saldı özünü
səssizcə gedən
bir "Moskviç"ə.
Qəzet oxuya-oxuya
yeriyən çeşməkli qoca
səksənib atıldı səkiyə,
Sonra baxdı
yanından
çığıra-çığıra ötən
təkərli təhlükəyə.

Həyətimizə girdi
Alabaşın səsiylə
Məstan pişiyin səsi
dalaşa-dalaşa.
Məstan pişik göydə qapdı
Alabaşın səsini,
hürdü Alabaşa.
Özü öz səsindən qorxub
dırmaşdı ağaca.

Maqnitafondan sıyrılınca,
Düşüb relslər üstə
qatar dalınca
qaçdı "dayan" deyən bir oğlan səsi.
Bir qız "əlvida"sız getdi vaqonda...
Ölüsü içindən
dirilib qaçan
bir tabut kimi
Sahildə qalmışdı maqnitafon da...

1967

KARUSELDƏ FIRLANMAQ İSTƏYİRƏM

Bu gecə işıqları
küçə uşaqlarıtək
yiyəsiz, ürkək.
Əlimdə cib fanarım,
balaca işıq Qavroşu,
gəzirəm küçələri.
Vitrindəki
o "gözəl" də yatmayıb.
Sındırasan şüşələri,
çıxarasan o "gözəli"
küçəyə.
Ancaq...
milsəner də yatmayıb.

Dənizkənarı parkın
qoca gözətçisi
uzanıb skamyada.
Skamyada
gündüz əyləşən qızın
ayağının istisi,
Bir də öpüşlər qalıb,
boyatlaşıb indiyə.

Reklam kağızlarına
bürümək istəyirəm
bu neon lampaları, -
yalındır əyinləri.
Evlərdə xumarlanır
yatacaq lüstürləri,
(işıq ərköyünləri).

...Bu idmançı qız heykəli
üşüyür deyəsən.
İcazə verin,
atım pencəyimi
çiyninizə.
Əllərinizi isidərdim
ovuclarımda,
İdmançı oğlan heykəli
inciməsə.
Nəsə...
...Karuseldə
fırlanmaq istəyirəm
bu gecə
Bir fırladan olaydı,
fırlanaydım sübhəcən.
Görəsən, çağırsam milsəneri,
fırladarmı karuseli?..

1968

GECƏ QATARLARI

Gecə qatarları gedər... gedər...
Yad ölkənin
sahilinə sərilən Sindibad kimi
gedib çıxar səhərə.
Vaqon - restoranlarda
xərclərik yuxuları.
Gecə qatarları gedər...
Gedər
irəli... irəli...
yuxarı... yuxarı...
Tükənər
bir qatarın buxarı,
Qalar
"Gecə yarısı" vağzalında.
Hayandasa
gözləmə salonunda
mürgüləyər adamlar.
Gecə qatarları gedər,
gedər...
Yalvarsa da nə qədər,
atarlar
biletsiz alverçi qadının
zənbilini qatardan.
Özünü də düşürərlər aşağı.
Qaranlığı
söyə-söyə

zənbilini axtarar alverçi qadın.
Gecə qatarları gedər...
gedər...
Onların dalınca ağlamaq
hədər.
Onları yolundan saxlamaq
hədər.
Hədər olsa da,
bir gecə qatarını
saxlamaq istərəm,
Bir gecə qatarını
səhərəcən izlərəm
bir maşında.
Qəfil doğan günəşdən
gözlərim qamaşanda
çırparam qatara maşını,
Axan qanım
bulayar üst-başımı.
Sərnişinlər tökülüşər
qatardan.
Əsnəyə-əsnəyə baxar adamlar
bu qəribə sürücüyə,
bu qəribə maşına,
bu qəribə ölümə.
Sonra qatar düzələr öz yoluna, -
gedər... gedər...
Bu qatarın dalınca
ağlamaq hədər,
Bu qatarı yolundan
saxlamaq hədər...

1969

GECƏYƏ ÇARMIXA ÇƏKİLMİŞ ADAM

Mən bu gecənin altında
asfalt altında qalan
torpaq kimiyəm.

Uzun-uzun ayaqlarım, əllərim
hayandasa sürüşüb
bu gecənin altından
çıxar qırağa.
Gözlərim -
asfaltın altında.
Ürəyim -
asfaltın altında.

...Bu gecənin altından
sürüşüb çıxan əllərim
bir-birindən aralı,
bir-birini görməz.
Kimsə zəncir doladı
sağ əlimin biləyinə.
Eşidirəm
əlində zəncirin o biri ucu
Sol əlimi
axtara-axtara gedən adamın

ürəyimin üstündən keçən
addımlarının səsini...

...Bu gecənin altından
sürüşüb çıxan ayaqlarım
bir-birindən aralı,
bir-birini görməz.

Kimsə sağ ayağımın
barmaqlarını doğrayır
əlində balta.
Sağ ayağımdan uzaqda
kimsə sol ayağıma
keçirmək istəyir
bir uşaq çəkməsini...

Mən bu gecənin altında
asfalt altında qalan
torpaq kimiyəm.
Üstümdən maşınlar keçir,
təkərlər didir köksümü.
Kaş ki, çırpına biləydim,
Üstümdən şütüyən o maşınları
bir-birinə çırpa biləydim, Allah!..

1968

SONUNCU AVTOBUSUN NƏĞMƏSİ

Dünyanın dəlisov oyaqlarıyla
Ulduzlar danışmaz qorxularından.
Gecə
yalın-yalın ayaqlarıyla
Keçər
insanların yuxularından.

Yuxular sərilər narın qum kimi,
İsidər gecənin ayaqlarını.
Bir böyük qaranlıq
xırda tum kimi
Çırtlayar şəhərin işıqlarını.

Təkərlər yorular
yuxulu göztək,
Kirpik ağacların uzaqlığında.
Gedər son avtobus
nəğmə deyərək,
Əriyər gecənin yumşaqlığında.

Uzanar əlləri
dar dalanların,
Hörülər evlərin yuxu torluğu.

Uyuyar karlığı telefonların,
Yatar güzgülərin
gecə korluğu.

Şəhər havasında yağış qoxusu,
Damla milçək
bulud-miçəkdanında.
Yatar oğlanların
pişik yuxusu
Qızların evinin pilləkanında.

...Bir tənha nəğməni yola salınca
Ulduzlar çatılar üfüq qaşında.
Gedər son avtobus...
Onun dalınca
Allah da boylanar
Ay balışından...

1967

SONUNCU PAPİROSUN NƏĞMƏSİ

İndi barmaqlarım səs kimi titrək,
Uzun səkilərin uzun yuxusu.
Sonuncu qatarı
yola salantək
Yola salacağam
son papirosu.

Quru gözlərimə birdən yaş dolar,
Birdən kövrələrəm, tənhalaşaram.
Bu ögey şəhərdə bütün daşlara,
Bütün ağaclara doğmalaşaram.

Hanı məni sevən?
Hanı mən sevən?
Ürəyim yeriklər addım səsinə.
Bir vaxt qapısını çırpdığım evin
Həsrətlə baxaram pəncərəsinə.

Tutar boğazımı qəhər bu gecə,
Çağırsam -
bir kimsə hay verməz mənə.
Sevgiylə doludu şəhər bu gecə,

Niyə o sevgidən
pay verməz mənə?

Gecə baxtı gülər utancağın da,
Görməzlər yuxuda sevişənləri.
Yerə düşər
səhər duracağında
Yuxu qatarların sərnişinləri.

Açılar səhəri
hər səhər kimi -
Ən qatı papiros çəkənlərin də.
Yenə ilk papiros
ilk əsgər kimi
Ölər barmaqların səngərlərində...

1967

SONUNCU NƏĞMƏNİN NƏĞMƏSİ

Sözlər pişik kimi yumşaq, mehriban,
qısılıb qaldılar biri-birinə.
O qopdu dünyanın qarmaqlarından,
üzdü son axşamın
son səhərinə.

Bir şair ömrünün son gecəsində
ən adi misralar ilahiləşdi.
Bir balıqqulağı içərisində
bir nəğmə damlası mirvariləşdi.

Ulduzlar varağa səpildi dən-dən,
səpildi bir qızın göz yaşlarıtək.
Yuxular yıxıldı kirpiklərindən,
dağıldı üzünə
qız saçlarıtək.

O saldı qələmi titrək əlindən,
tabuttək örtüldü göz qapaqları.
Töküldü gecənin ətəklərindən
nəğmə oyaqları, söz oyaqları.

Qopdu son misrası son nəfəsindən,
uçdu uzaqlara -
uçdu quş kimi.
Bir uzaq dənizin gen sinəsində
bir qayıq göründü boş ovuc kimi.

Son nəğmə... Son qayıq... Üzəcək elə,
açacaq sirrini küləyə ancaq.
Səni aparacaq uzaq sahilə,
sənsiz qayıdacaq geriyə ancaq...

1967

***

Bu gecə lüstürdən asılan adam
Köçdü ulduzlara -
nağılı qaldı.
İşığı söndürmək çıxdı yadından,
İşığı sübhəcən yanılı qaldı.

Səhər bəxti güldü mollaların da,
Sifəti örtüldü aynaların da,
Amma gecə yanan lampaların da
Canında qəribə bir ağrı qaldı.

Dünya qaranlıqdı, dözə bilmədi,
Əlləri cibində gəzə bilmədi,
İşıqlı şeirlər yaza bilmədi
Bu gecə lüstürdən asılan adam...

1967

***

Dost da ovutmaz məni,
ağlaram xısın-xısın.
O budaqdan as məni;
gözüm yaşı qurusun.

Döydüyüm qapıların
üzü daşdandı, daşdan.
Hara qaçım, gizlənim
gözdən yağan bu yaşdan?

Əl dəymə, islanmışam
təpədən dırnağacan.
İslanmışam bu axşam
qələmdən varağacan.

Söz də ovutmaz məni,
ağlaram xısın-xısın.
O budaqdan as məni;
gözüm yaşı qurusun...

1970

AĞLANMAYAN DƏRD DƏ VAR

Ağlanmayan dərd də var;
göz yaşından yuxarı.
Nə bir kərə ah çəkir,
nə səsini çıxarır.

Bir küncündə ürəyin
kirimişcə uyuyur.
Tüstülənir eləcə,
nə sönür, nə soyuyur.

Yanından başılovlu
çaparaq dərdlər keçir.
Dərd demə, atam oğlu,
elə bil atlar keçir.

Çat-çat olub yarılır
neçə yerdən ürək də.
Qanlı ləpirlər qalır
o dərdlərdən ürəkdə.

...Ağlanmayan dərd də var;
bir damla yaşa həsrət.
Quru-quru
adamın axırına çıxan dərd...

1970

***

Bir tikansız kirpisən,
qanadsız quşsan daha.
Səninki gətirmədi,
çıx bu yoldan qırağa.

Çıx bu yoldan, qoy bu yol
hara gedirsə getsin.
Ağlama, çətin səni
kimsə gəlib kiritsin.

Can vermə "qəm" deyilən
bu qəssab bıçağına.
Sağ çıx bu gecədən də,
sabahın acığına.

Canda nəfəs qalıbsa,
yaşamağa ümid var.
Yenə kirpi olmağa,
quş olmağa ümid var.

Bəlkə qanad gətirdin...
Bəlkə tikan bitirdin...

1970

***

Bir quş var göy üzündə,
ulduzların qohumu.
Hər gecə qanadıyla
yelpikləyir yuxumu.

Bir tənha yalquzaq da
hər gün girir yuxuma.
Deyir: - Qan qardaşınam,
sən məndən qorxma, qorxma...

Bir ilan da, yuxuma
gəlib girir gizlicə.
Gördüyüm yuxuları
bir-bir yozur hər gecə.

Deyir: - Oyan, yazıqsan,
qaç, bu evdən uzaq ol.
Ya bir quş ol, ya ilan,
ya da ki, yalquzaq ol...

1970

YENƏ DƏ ALDANDIM BU ÇİÇƏKLƏRƏ

BU İYİRMİ YAŞIN ASTANASINDA

Bu iyirmi yaşın astanasında
Bir az nəfəs dərim, dayanım bir az.
Bu iyirmi yaşın astanasında
Yəqin ağlamaq da günah sayılmaz.

Üzümə-gözümə yaxşı-yaxşı bax;
Eh, məndə nə var ki gözə gəlimli?!
Gözlərim özümdən bir az da qorxaq,
Əllərim özümdən bir az rəhmli.

Mən sevdim qızları -
küsdü ulduzlar...
Ulduzlar qızların gözüdür, dedim.
Mən dedim, göylərdən ucadı qızlar!..
Gözlər ürəklərə güzgüdür, dedim.

Qızlardan ucaymış göylər, sən demə,
Gözlər ürəklərə güzgü deyilmiş.

Mən gizli saydığım şeylər, sən demə,
Dünyada heç kəsdən gizli deyilmiş.

...Bu iyirmi yaşın astanasında
Alnıma tökülən telə ümid yox.
Bəlkə də, ömrümün yarısı keçdi,
Parisi görməyə hələ ümid yox...

1966

SOĞAN ACISI

Soğan soya-soya ağlayan qadın,
ömrün soğan kimi acıdı, acı.
Mələksən, qırılıb qolun-qanadın,
dərdi verən Allah vermir əlacı.

Gözündən süzülən yaşı kim silər?
"Göz yaşı" dediyin nədi?
Acı su.
Bir şirin öpüşlə başlar sevgilər,
Sonunda həmişə soğan acısı.

O öpüş yandırmaz dodaqlarını,
soyuyub od dolu o qucaq indi.
Sayar bircə-bircə barmaqlarını
hər gecə yuduğun qabqacaq indi.

Gələr "ər" dediyin hər gecəyarı,
bir qaşıq xörəyin baxmaz dadına.
Yuxuda dilindən qopan adların
biri də bənzəməz sənin adına...

Soğan soya-soya ağlayan qadın,
gözünün yaşını silə bilmərəm.

Neyləyim, mən sənə özgəyəm, yadam,
neyləyim, yanına gələ bilmərəm.

Bir sevgi gəzirəm dünyada mən də,
O sevgi hardadı?
Bilmirəm ancaq.
...Kim soğan soyacaq mənim evimdə,
Soğan soya-soya kim ağlayacaq?!..

1970

SEVMƏDİYİM QADINLAR

Sevmədiyim qadınların
gözəli də çoxuydu.
Hərəsi bir şirin nağıl,
hərəsi bir yuxuydu.

Əllərimi tellərinə vurmadım,
Həsrət çəkib ürəyimi yormadım,
Boyun büküb yollarında durmadım
sevmədiyim qadınların.

Sevmədiyim qadınların
neçələri sevildi,
Toy çalındı,
şəhərlərin küçələri sevindi,
Neçələri
ər evində təpikləndi, söyüldü
sevmədiyim qadınların.

Sevmədiyim qadınlarla
aşıb-daşır yer üzü,
Yer üzünün
Yerevanı, İstambulu, Parisi,
Atdı Eyfel qülləsindən özünü
sevmədiyim qadınların birisi...

1968

MƏN SƏNİ SEVMİRDİM

Mən səni sevmirdim...
Amma gecəydi,
Bir bomboş vağzaldı, bir də biziydik.
Yuxulu gözlərin gözümə dəydi,
Yuxulu gözlərin tərtəmiziydi.

Yuxulu gözlərin yuxu görürdü,
Sən özün ən şirin yuxuydun ancaq.
Yuxulu gözlərin yuxu görürdü,
Mən sənin yuxunda yoxuydum ancaq.

Mən gələn qatarın hayında idim,
Bir sərin gecəydi, bir ılıq nəfəs.
Bir də ki, mən sənin yanında idim,
Yaxında olanlar yuxuya girməz.

Sonra qatar gəldi, yuxun dağıldı,
İstədim söz deyəm, karıxdım yenə.
Qatar gecikirdi, mən darıxırdım,
Sən mindin qatara, darıxdım yenə.

O gedən qatarın dalınca baxdım,
Dedim, bu gecəni çətin dözərəm.

Bir az da keçsəydi, ağlayacaqdım,
Yaxşı ki, gülməyim tutdu özümə.

Sonra da, yol boyu uzandı kölgəm,
Sonra da, tək-tənha qayıtdım evə.
O qatar, o gecə, o dünya bəlkə
Tək bundan ötrüydü; MƏN SƏNİ SEVƏM...

1970

DÜNYANIN SƏN OLAN YERİ

Boşaldı dünyanın sən olan yeri...
Dünyanın
sən olan yerindən indi
Tozlana-tozlana maşınlar keçir,
Nazlana-nazlana xanımlar keçir,
Cavanlar keçir
tüpürüb siqaret kötüklərini.
Dünyanın sən olan yerindən ancaq
mən keçə bilmərəm.

Baş alıb qaçaram gecələr ilə,
Uzun yollar ilə, küçələr ilə,
Dünyanın sən olan yerindən elə
baş alıb qaçaram, qaça bilmərəm.

Yenə də, açılar səhər qəfildən,
yenə də, sökülər qızıl dan yeri.
Bütün yer üzünün hər tərəfindən
görünər dünyanın sən olan yeri.

Dünyanın sən olan yerinə bir gün
yağış yağacaq.
Gecə köynəyində, ürkək-utancaq,
çıxarsan eşiyə, gözlərsən məni,
üşüyə-üşüyə gözlərsən məni.

Qoşulub ağlarsan
yağan yağışa,
Əlimdən nə gələr?..
Məni bağışla!..

...Nə sən kiriyirsən, nə yağış kəsir,
yağışa qarışıb axarsan, kiri.
Ağlaya-ağlaya bu yaz gecəsi
əriyib yağışa çıxarsan, kiri.
Baxdıqca qorxuram
yağan yağışa,
Ağlaya bilmirəm...
Məni bağışla!..

1970

ÖMRÜMÜN YAĞIŞLI GÜNLƏRİ

güzgülü şeir

Ömrümün yağışlı günləri başlar,
Yağışlı günləri başlar ömrümün.
Bu yağan yağışlar, yağan yağışlar,
Bilmirəm, nəyini xoşlar ömrümün?!..

...Bu gələn payızın suları soyuq,
Küləkləri hirsli, yağışı incik.
Mənim əllərimin sığalı soyuq,
Sənin gözün yaşlı, baxışın incik.

Düşür çiynimizə payız yarpağı,
Elə bil ölüdü, tabutdan düşür.
Ağaclar hamısı çılpaqdı axı,
Bəlkə düşən yarpaq buluddan düşür.

Bir yalan sevgidən yorulmaq asan,
Bir ölən sevgini diriltmək çətin.
Günəşli günlərdə vurulmaq asan,
Yağışlı günlərdə unutmaq çətin...

.....

...Yağışlı günlərdə unutmaq çətin,
Günəşli günlərdə vurulmaq asan.
Bir ölən sevgini diriltmək çətin,
Bir yalan sevgidən yorulmaq asan.

Bəlkə düşən yarpaq buluddan düşür,
Ağaclar hamısı çılpaqdı axı.
Elə bil ölüdü, tabutdan düşür,
Düşür çiynimizə payız yarpağı.

Sənin gözün yaşlı, baxışın incik,
Mənim əllərimin sığalı soyuq.
Bu gələn payızın yağışı incik,
Küləkləri hirsli, suları soyuq.

1966

***

Əlimdə son kibritim
Söndü sənin ahından.
Səni öpdüm, kiritdim,
Dedim; keç günahımdan.

Ay işığı bulaşdı
Gözlərinin yaşına.
Sən məni bağışladın
Bəlkə ay işığına.

Qaranlıqda oturduq
Biz üz-üzə, diz-dizə.
Nə mən sənə baxırdım,
Nə sən mənə...
Nə isə...

Bu gecəni varağa
Yazmaq olmaz -
günahdı.
Bu gecə keçdi daha,
Aç gözünü, sabahdı.

Bir azca gecə qalıb
Gözlərinin içində,

O da uçub gedəcək
Sən gözünü açanda.

Bu gecənin sirrini
Yuyacaq bu dəniz də.
Bizdən
bu qumlar üstə
Qalmayacaq bir iz də.

Balıqlar danışacaq
Bu sirri bir-birinə.
Balıqlar daşıyacaq
Bu sirri lap dərinə,
Lap dənizin dibinə...

...Balıq dili bilən yox,
Bu sirrin səsi çıxa.
Bu dəniz quruyanda
Sirrimiz üzə çıxar...

1966

MƏHƏBBƏT OYUNU

Bu məhəbbət oyunu
qəribəydi, qəribə

İçəridən bağlanan
otaqlar da qəribə.
Pəncərədən boylanan
budaqlar da qəribə.
O aldadan, aldanan
dodaqlar da qəribə.

Qəribəydi, qəribə;
Udüzanın verdiyi
öpüş-öpüş cərimə.

Qəribəydi, qəribə,
nə qəribə oyundu.
Şam kimi bir dümağ qız
paltarını soyundu.
Beş cüt kibrit barmağın
alovunda yuyundu.
Kirpikləri yumuldu,
Ən ləzzətli ufultu...

Sus!..
Az danış, az soruş;
"Bu oyun necə bitdi?".
Budaqdan boylanan quş
Utandı, uçdu-getdi.

Qəribəydi, qəribə;
bir qız başı əyildi.
Bəlkə oyun deyildi,
bəlkə oyun deyildi?!..

1966

KÖHNƏ MƏHƏBBƏTLƏR LİMANI

Qəzəb oyuncağı...
sevgi savaşı...
Səssiz qələbənin bic gülüşləri.
Bir qız gözlərinin son yalvarışı,
Bir qız dodağının ilk öpüşləri.

Bir "körpə xanımın" gəlinciyindən
Qırılan düymələr
yolların üstə.
Ən uzaq illərin yelləncəyindən
Yıxılıb düşərsən qollarım üstə.

Köhnə məhəbbətlər, köhnə nağıllar
Sıyrılar illərin dumanlarından.
Batmış gəmilərtək üzə çıxarlar
Qəlbimin ən uzaq limanlarında.

Uzaq limanların işığı sönsə,
Ən uzaq limandan qayıdan mənəm.
Dünyanın ən gözəl gəmisi sənsən,
Dünyada ən igid kapitan mənəm.

Gəmilər əl edər bayraqlarıyla,
Dalğalı suları hamarlayarlar.
İşıqlar yuxulu barmaqlarıyla
Dənizin saçını tumarlayarlar.

Gecənin sonuncu duracağında,
Bu dəcəl görüşün son anında biz,
Yenə ayrılarıq səhər çağında
Köhnə məhəbbətlər limanında biz.

Üfüqlər bulanar
günəş balına,
Dəniz də yalayar dodaqlarını.
Yeyər aclığından həsrət-balina
Xırdaca xatirə balıqlarını.

İtər məhəbbətlər limanı sonra,
Tilsimlər qırılar,
ovsunlar düşər.
İndi dalğalara atılan tora
Yosunlar ilişər,
yosunlar düşər.

Son ümid yellənər sınıq əliylə,
Təzədən görüşmək gümanı ağlar.
Qağayı diliylə,
balıq diliylə
Köhnə məhəbbətlər limanı ağlar.

1967

***

Bu ağac öləcək.
Üzündən-gözündən tökülür ölüm,
bu ağac öləcək bu gün, ya sabah.

Bu ağaca qonan
o quş öləcək.
Üzündən-gözündən tökülür ölüm,
o quş da öləcək bu gün, ya sabah.

O quşa dən səpən
bu qız öləcək.
Üzündən-gözündən tökülür ölüm,
bu qız dá öləcək bu gün, ya sabah.

Bu qızı sevməyə dəyməz,
O quşa baxmağa dəyməz,
Ağaca çıxmağa dəyməz.

Ağaca çıxmadım,
Quşa baxmadım,
Qızı sevmədim.

Quş uçdu isti bir yerə,
Qız getdi... qız getdi ərə,
Ağac da ki, durur hələ;
bir mənəm, bir də, bu ağac.
Kəndir tapıb, bu ağacdan
asılmağa qaldı əlac...

1968

YENƏ DƏ, ALDANDIM BU ÇİÇƏKLƏRƏ

Bu şəhərin ağacları
dərd əlindən çiçəkləyib,
Xanımları
gözlərinin kədərini rəngləyib,
Kişiləri borc altında.
Darıxmaqdan oğlanları-qızları
öpüşür ağac altında.
Ağacları
dərd əlindən çiçəkləyib.

Çiçəklərdən çəkə bilmir gözünü,
baxır, baxır, doymur adam.
İstəyir assın özünü,
ağaclara qıymır adam.

...Yenə də, yaz gəlib bu yad şəhərə,
Necə çıxdım mən bu yaza?..
Bilmədim.
Yenə də, aldandım bu çiçəklərə,
Yenə də, özümü asa bilmədim...

1968

***

Ölmək istəmirəm bu axşamüstü,
Qızlar lampa kimi işıqlı, isti,
Kaş bir lampa yana başımın üstə,
Bir qızın dizinə qoyam başımı.

Dərdim damla-damla əriyənəcən,
Gözlərim ağlayıb kiriyənəcən,
Alnımı qırışlar bürüyənəcən
Bir qızın dizinə qoyam başımı.

Dünya ümidimi qıranda belə,
Məni əldən salıb yoranda belə,
Lap cəllad boynuma vuranda belə
Bir qızın dizinə qoyam başımı...

1970

SENTİMENTAL YAĞIŞ

Qız barmaqlarından nazik,
sentimental bir yağış
Piano dilləritək
çalır küçələri.
Belə gündə pişiklər də həzinləşər,
öpmək istər sərçələri.

Belə gündə
darıxıram evimdə,
Musiqili filmdə
sözsüz rol oynayan müğənni kimi.
Bir yağış nəğməsi
oxumaq istəyirəm.
Buludların yağış barmaqlarına
toxunmaq istəyirəm.

Damlalar dupduru qız gözləritək, -
yağır buludların göz bəbəkləri.
Buludlar kor olacaq bu gecə,
açılacaq
torpağın gözləri-göbələkləri.

Qəflətən göylərin yanaqlarında
günəş təbəssümtək görünən kimi,

Bu qəfil günəşə sevinəcəyik, -
sevgisindən əl üzdüyün bir qızın
qəfil öpüşünə sevinən kimi.

Çarpayılarımızı
günəşə çıxaracağıq, günəşə.
Çarpayılardan asıb,
günəşdə qurudacağıq
Bu yağışlı gecədə
islanan yuxularımızı.

...Qız barmaqlarından nazik,
sentimental bir yağış
Piano dilləritək
çalır, çalır küçələri.
Belə gündə pişiklər də həzinləşər,
öpmək istər sərçələri...

1969

***

Çarpayım boyuma qısa, ömrüm həsrətinə, -
    ürəyimdən keçən nəğmələrin
        ləpir yerində laxtalanar qanım.
Gecələr adını yazaram
    evimin divarlarına,
Üstəgəl mənim adım,
    bərabərdi məhəbbət.
Səhər -
    günahsız uşaqları
        döyərəm yalandan.

Evimin divarında,
Hördüyü hörümçək torunda
    bir qoca hörümçək öldü bu gecə yarı.
Tor saplarında
    içi yeyilmiş kəpənək günlərimin
            quru qanadları.

...Haçansa, günlərin bir günündə -
Bir telefon dəstəyini
    bıçaq dəstəyi kimi
        sıxacaqsan əlində.
Deyəcəksən:
    - Gözləmə, bəsdi, canım!..

Amma... bağışla məni, xanım,
gözləyirəm səni yenə... yenə...
Çarpayım boyuma qısa, ömrüm həsrətinə, -
ürəyimdən keçən nəğmələrin
ləpir yerində laxtalanar qanım...

1968

İKİ GÜN SONRA

İki gün sonra
bir qız
çığırdı telefona:
- Sevirəm!..
İki gün sonra
şüşəsalan gətirdi
sınıq pəncərənin
təzə şüşəsini.
İki gün sonra
çöldəki qar
ağladı günəşə.
İki gün sonra gəldi
illərlə gözlənilən məktub.
İki gün sonra
yaşamağa dəyərdi artıq.

Heyif ki, sən yox idin...

1968

***

Sən ölən gün
dünyadakı
bütün qarışqaların
ən qarası yeriyəcək
üzündə.
Üzünə milçəklərin
ən sırtığı qonacaq.
Və dünyanın
ən boz qarğası gəlib
açıq gözlərini
dimdikləyəndə
Bircə damcı göz yaşı da
düşməyəcək gözündən.

Ömrün boyu
öpüb əzizlədiyin
Gözəl-gözəl xanımların
heç birisi
sənə ağlamayacaq,
Ağlayanda sifəti
bir az da kifirləşən
Kifir, kifir, lap kifir
bir qadından savayı.

Nə illah eləsən də,
düşməyəcək yadına -
Bu qadını haçan, harda görmüsən?!.
Sən ölən gün -
yəqin belə olacaq,
Belə olsa -
yəqin bil ki, ölmüsən...

1970

***

Bir ölüm havası dəydi üzümə,
Nə gözəl, nə sərin havaymış, Allah.
Sən demə, ürəyim ölümdən ötrü
Darıxan bir bomboş yuvaymış, Allah.

Sən demə, çaşmışam, yolu azmışam,
Dünyaya gəlməyim yalanmış mənim.
Sən demə, dünyada anasızmışam,
Sən demə, bu ölüm anammış mənim.

Sürtdüm üz-gözümü əl-ayağına,
Dedim; buraxmaram səni dünyada.
Dedim; indiyəcən hardaydın, ana,
Niyə tək qoymuşdun məni dünyada?!.

İslatdı əlini gözümün nəmi,
Telimi qaldırıb alnıma baxdı.
Tanıya bilmədi deyəsən məni,
Çevrildi, atama-anama baxdı.

Bir bala vermişdim, dedi, mən sizə,
Hanı, a zalımlar, o balam hanı?
Bu mənim balama oxşamır nəsə,
Nə kökə salmısız mənim balamı?!..

1970

KENTAVR

Siz məni uzaqdan sevdiniz, xanım,
oxşatdınız
at belində çapıb gələn igidə.
Mən kentavram, xanım, -
nə adamam, nə atam;
Adamlar içində - at,
Atlar içində - adam.

İnsan bədəni üstə
at başı gəzdirənlər
darıxmaz,
Amma çətindi bir az
at bədənində
insan başı gəzdirmək, xanım.

Mən nəyəm?
Yarı insan - yarı at şikəstliyi.
Atlarla insanların
içində bu vaxtacan
Nə bir at sevib məni,
nə bir qız əzizləyib.

Elə siz də uzaqdan
məni sevdiniz, xanım,
Sevgimiz bəri başdan
daşa toxunub, daşa.

İkimiz -
bir yataqda qoşa yata bilmərik,
İkimiz -
bir çəməndə otlamarıq baş-başa.

Bilirəm, tapan olmaz
dərdimin əlacını.
Amma bir son ümidtək
durub gözlərəm sizi,
minin, gəzdirim sizi,
tumarlayın saçımı.

...Xanım, bilsəniz, atlar
necə zəhlətökəndi,
Gecə-gündüz
dadlı-dadlı otlardan
danışmaqdı işləri.

Bir qamçı tapın, xanım,
atlarla insanların
dünyasından
çapıb gedim özümü...

1969

YORĞUNLUQ

BU KƏNDİN YANINDAN QATARLAR KEÇİR

Bu kəndin yanından qatarlar keçir...
Gecələr yuxuda diksinir bu kənd,
Gecələr ötürür köksünü bu kənd,
İtirir, itirir çəkisini bu kənd, -
bu kəndin yanından qatarlar keçir.

Keçən qatarlara minir cavanlar,
Sevinir cavanlar bu yol uzunu;
daşır ürəkləri, daşır gözləri, -
Sünbül qılçığını, gül qoxusunu,
tələşli gözləri, yaşlı gözləri
çırpıb üst-başından
keçən qatarlara minir cavanlar.

Məktublar gələcək sonra şəhərdən;
Analar oxuyub ağlayacaqlar,
Sandıqlara qoyub saxlayacaqlar.

Köpəklər qovacaq kəpənəkləri,
Bacılar yığacaq göbələkləri,

Təzə çiçəkləri, çiyələkləri, -
Şəhərə bağlama yollayacaqlar.

...Məktublar gələcək sonra şəhərdən,
Bu kənddən gedənlər gəlməzlər ancaq...

Köpəklər həsrətlə dikir gözünü
Bu kəndin böyüyən uşaqlarına.
Hirsli kəpənəklər çırpır özünü
Keçən qatarların işıqlarına.

...Bu kəndin yanından qatarlar keçir...

1970

FATMANIN OĞLU İSMAYIL

Fatmanın oğlu İsmayıl,
bu şəhərdə nə işin var?

Yoxsa ağlını, a yazıq,
Allah əlindən almışdı?
Bu şəhərin dərdi azdı,
elə bircə sən qalmışdın, -
Fatmanın oğlu İsmayıl,
bu şəhərdə nə işin var?

Bir qız gəzər kənd içində,
Hər gün qapıdan keçəndə
Fatma xalaya baş çəkər.
Samavarına od salar,
yorğanına qumaş çəkər, -
Fatmanın oğlu İsmayıl,
bu şəhərdə nə işin var?

Zalım oğlu, darıxmadın?
Qalstuk taxdın - taxmadın,
Bir qız da sənə baxmadı, -
Fatmanın oğlu İsmayıl,
bu şəhərdə nə işin var?

Sevdin, sevdin bu şəhərin
solğun üzlü qızlarını,
xəstəhal ulduzlarını.
Yenə əridə bilmədin
ürəyinin buzlarını, -
Fatmanın oğlu İsmayıl,
bu şəhərdə nə işin var?

Kənddən bir adam görəndə
yekə-yekə danışmağın,
hey basıb-bağlamağın var.
Yorğan-döşəyə girəndə
gecələr ağlamağın var, -
Fatmanın oğlu İsmayıl,
bu şəhərdə nə işin var?!..

1968

ELƏ BELƏCƏ

Çıxıb gedəcəyəm elə beləcə,
Bir də görəcəyəm kəndimizdəyəm.
Qurbağa səsiylə dolu bir gecə,
Ay da ki, çay da ki kefin istəyən.

Qohumlar dinəcək gileyli-incik:
- Şəhərli olmusan tamam ay balam!..
Kənddə şəhərliyəm, şəhərdə kəntçi,
Niyə, sağlığına pis yaşamıram.

İtlər də elə bil küsüb adamdan,
Qoyunlar
qoyuntək baxar adama.
Nələr qazanmışam -
çıxar yadımdan,
Nələr itirmişəm -
düşər yadıma.

Burda həm doğmayam, həm də ki qərib,
Bu hissi kim məndə oyadıb, Allah?
Çəpərlər nə qədər alçalıb-enib,
Ağaclar nə qədər boy atıb, Allah!...

Həzin qoxusuyla gülün-çiçəyin
Səma dolub indi, yer dolub indi.

Şəhərdən çiynimə qonan milçəyin
Gözləri heyrətdən dörd olub indi.

Qızlar göz altından baxacaq mənə:
- Deyirlər şəhərdə şairdir-nədir...
Sonra soruşacaq Bənövşə nənəm:
- A bala, işlərin nə təhər gedir?

Adım gizlənsə də küncdə-bucaqda,
Deyərəm:
- Şəhərdə məşhuram tamam...
Nənəm sevə-sevə aldanacaqdır,
Mən də sevə-sevə aldadacağam.

Gecə də yeriyər üzü günəşə,
Heç xəbər tutmaram haçan səhərdi.
Əvvəl darıxaram -
nahaq gəlmişəm,
Sonra sevinərəm -
yaxşı ki gəldim.

...Çıxıb gedəcəyəm elə beləcə,
Bir də görəcəyəm kəndimizdəyəm.
Qurbağa səsiylə dolu bir gecə,
Ay da ki, çay da ki kefin istəyən.

1970

TƏNHA QARILAR

Ölür kəndimizdə tənha qarılar,
Yenə kölgə düşür toya-şənliyə.
Şəhərə qüssəli xəbərlər gedir,
Nəvələr gəlirlər üç-dörd günlüyə.

Bir yanda gəlinlər xısınlaşırlar,
Astadan, alçaqdan danışır onlar.
İynədən-düymədən,
kənddən-şəhərdən,
Asfaltdan-palçıqdan danışır onlar.
Günahkar-günahkar
baxır nəvələr;
Nədir günahları, -
bir kimsə bilmir...

...Haçansa,
beş ilmi,
on ilmi əvvəl
Nəvələr hərəsi bir uşağıydı,
Bu ölən qarılar sağıydı onda,
bu ölən qarılar yol gözlərdilər.
Dava illərindən bu günə kimi
oğul gözlərdilər,
yol gözlərdilər...

Saatlar uzandı, günlər uzandı,
kirpiklər uzandı yol gözləməkdən, -
oğullar gəlmədi.
O gözlər inadkar,
yollar günahkar,
Yollar o gözlərə dözə bilmədi.
Yollar gizləndilər
asfalt altında...

Qarılar durdular çiyin-çiyinə,
Bayram günlərində şam yandırdılar.
Ölən oğulların gələcəyinə
Az qala kəndi də inandırdılar.

...Sönür komaların işığı tək-tək,
Kimsə yatanları oyatmayacaq.
Analar ölürsə -
oğullar demək
Daha qayıtmadı, qayıtmayacaq.

Ölür kəndimizdə tənha qarılar...

1970

BAYATI

Üç əsgər də qayıtmadı
düşərgəyə.
Komandir neyləsin, bacım?..

42-ci ildən qaçıb
illərin meşəsindən
keçə-keçə
Altmış səkkizinci ilə
gəlmək istəyirdilər:
Zeynal əmim,
Əvəz dayım,
bir də poçtalyon İskəndər...

43-cü il bir söyüd ağacı idi.
Kölgəsində
Əvəz dayım uzanmışdı,
gicgahında güllə yeri.
Yavaşca keçdilər
qırx üçüncü ilin yanından,
budaqlarına ilişə-ilişə.
Çatdılar
Nar ağacı Qırx Beşə.
Üstü narla doluydu.
Silkələdilər,
bir nar düşdü

Zeynal əmimin ayağının altına;
mərmi kimi partladı.

Qalan illər
yolka ağaclarına
bənzəyirdi.
Gördülər,
yolka ağacı deyil,
Ziba nənədi,
İskəndərin
yolunu gözləyirdi.
Boynundan,
qollarından,
ayaqlarından
asılmışdı
İskəndərin cəbhə məktubları.
İskəndər
məktubları
açıb yığdı çantasına.
İstədi
Ziba nənəni qucaqlasın,
gördü ağacdı,
yolka ağacı...

...Üç əsgər də qayıtmadı
düşərgəyə.
Komandir neyləsin, bacım?!..

1968

GECƏ NAĞILI

Hər gecə
əsgərlər keçər kəndimizdən;
Keçər
kəndimizin keçən davada
ölən cavanları
səssiz-səmirsiz...

...Təkcə xəstə Əliş görər onları,
davadan başında qalan havadan
gecələr ağrıdan yata bilməyən
xəstə Əliş,
Onların dalınca
yüyürüb-yüyürüb çata bilməyən
xəstə Əliş.

Papiros istəyər onlardan Əliş,
Papiros çəkəndə
ağrını bir azca unudan Əliş.
Tənbəki bükərlər Əlişdən ötrü
bir qəzet parçasına,
bir məktub varağına,
Tullayarlar yolun bir qırağına.
Əliş papirosu götürər,
çəkməz...

Əsgərlər, əsgərlər gedəndən sonra,
Əsgərlər lap gözdən itəndən sonra
yolun o başından
gələr Ziba nənə,
bu ilin qışında ölən Ziba nənə.
Soruşar:
- Əsgərlər keçmədi ki?
Əsgərlər içində
İskəndər keçmədi ki?!..
Əliş:
- Yüyür - deyər, - bəlkə çatarsan.
Qaçar Ziba nənə, yüyürər,
çatmaz...

...Və beləcə
Əliş öləndən
hər gecə
əsgərlər keçər kəndimizdən
və Ziba nənə gecikər,
çatmaz əsgərlərə,
çatmaz İskəndərə...

1968

DƏLİ ƏLİŞLƏ BİZİM ƏLƏSGƏRİN NAĞILI

I

Əvvəl Ələsgərdi Əlişin adı.
Müharibəyəcən belə yaşadı.
Yarımçıq qayıtdı müharibədən,
Dedilər:
Ələsgər qayıdıb-gəlib,
Gördülər,
qayıdan Ələsgər deyil,
Əlişdir, dəli Əliş...
Rus dili müəllimimiz
demişkən:
"Kontujnı" Əliş,
"Nenujnı" Əliş.
Əliş qayıtmışdı,
adamlar hələ
Deyirdi,
Ələsgər qayıdıb gələr.
Əlişin arvadı da gözləyirdi
Ələsgəri.
Əliş yazıq da başladı
Ələsgəri gözləməyə.

Ələsgər qayıdıb gəlmədi ancaq.
Adamlar
Əlişə öyrəşdi axır,
Əliş baxdı
Ələsgərin arvadına
fağır-fağır.
Ələsgərin arvadı
atmadı Əlişi.

II

Əliş "kontujnı" idi,
amma "nenujnı" deyildi.
Papağında ulduz yeri vardı,
döşündə medalı vardı.
Bir də velosipedi...
Velosipedinin
bircə sol pedalı vardı,
Əliş sağ ayağıyla
irəli itələyərdi velosipedi.
Məktub daşıyardı Əliş evlərə,
İtlər də Əlişə hürməzdi qəsdən.
Hirslənib söyərdi Əliş itlərə,
İtlər onu adam saymırlar deyə.

III

Əliş zarafata dözən deyildi,
İllah uşaqların zarafatına.
Uşaqlar Əlişə sataşardılar,
Bir dəfə qutuya məktub saldılar
Ələsgərin arvadının
adına.
Guya Ələsgərdi məktubu yazan,

Qürbətdə əsirmiş guya nə vaxtdı,
İndi əsirlikdən qayıdacaqdı.
Əliş nə biləydi
bu nə iş idi.
Məktubu oxuyub,
inanıb yəqin,
Sonra hayandasa gizlətmiş idi.
Öləndə cibindən tapıldı məktub,
Göz yaşı pozmuşdu sətirlərini.

IV

Əlişin cibində
pul olmazdı heç,
bircə şahı da.
Əliş deyərdi:
Allah var,
Amma çox yuxarıdadır,
ya da biz çox aşağıda.

V

Yuxu kimiydi, yuxu kimi...
Əlişin
Ələsgərin arvadının
yatağına girməsi.
Hıçqırığını
papiros kötüyütək sıxardı
dişlərində.
Əlişin öpüşləri
daha "utancaq" idi,
daha "ağıllı" idi
Ələsgərin öpüşlərindən.

VI

Nə zamansa kəndimizdə
bir Ələsgər doğulmuşdu.
Qaldırdılar
Əlişin tabutunu.
Birdən bir ağ atlı çıxdı
buludların içindən.
Gördülər ki,
Ələsgərdir ağ paltarlı,
ağ atlı.
Yerə düşdü atından.
Adamlar yol verdilər -
Ələsgər də yapışdı
Əlişin tabutundan.
Apardılar
Əlişi dəfn etməyə.

1968

YORĞUNLUQ

Dava illərinin qadınlarına

Ayın orağa bənzədiyi
həmin gecədə,
Bütün günü
sünbül biçən qadınlar
yorulub yatmışdılar
sünbüllərin içində.
Sıznaq-sıznaq,
didim-didim olan
yorğun qollarından başqa
Bütün bədənləriylə
girmişdilər yuxuya.

İbrahimin anasının qulağına
yuxuda bir səs gəldi.
Sol gözünü açdı...
Sağ gözü
iki gözçün hesablanmış
bütöv, dadlı bir yuxunun
ləzzətinə dözmədi,
öz-özünə açıldı.
Və...
bu gözlər gördülər ki,
Allah göydən düşüb,

ayı oraq kimi
alıb əlinə,
biçir zəmini.
Sonra qulaqlar oyandılar,
Eşitdilər
orağın
sünbül qarışıq kəsib tökdüyü
səsləri.
Sonra İbrahimin anası
bütün bədənini
dartıb çıxartdı
yuxunun içindən.
(Qolları onsuz da oyaqdı!)
Qollarına dirsəklənib
ayağa qalxdı.
Səslədi yatanları.
O biri qadınların
əvvəl qulaqları oyandı,
sonra gözləri.
Sonra bütün bədənlərini
dartıb çıxartdılar
yuxunun içindən.
Bir təhər,
yuxusuz qollarına
dirsəklənib qalxdılar.

Təkcə Həlimə qalxa bilmədi.
Beş aydı ki, hamiləydi.
Bütün bədənini
dartıb çıxartdı
yuxunun içindən -
bətnindəki körpədən savayı.

Bətnindəki körpəni
qoyub yuxuda,
qollarına dirsəklənib
qalxmaq istəyirdi ki...
Gördü
qolları da təzəcə yatıb.
Sıznaq-sıznaq,
didim-didim olan
yorğun qolları.
Bətnindəki körpəni
oyadardı,
Qollarını oyatmağa
qıymadı.
Qollarını
iki ekiz körpə kimi
qoydu dizlərinin üstünə,
Başladı
qollarına layla çalmağa.

...Qadınlar
düşdülər Allahın arxasınca.
Allah zəmini biçirdi,
Qadınlar
dərz bağlayırdılar.

1969